

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za inosmetno 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Polt. šek. rač. 17.153. Telefon 3113

Ustavne svoboščine učiteljstva

Diktatura šestega januarja iz leta 1929. je že davno za nami. Že v prvih mesecih 1931. leta jo je zamenjala nova ustava kraljevine Jugoslavije, ki jamči v mejah zakonov osebo svobodo vsakemu državljanu, torej tudi učitelju. V kolikor stojimo učitelji kot državni uradniki v posebnem — to je službenem razmerju napram državi, je to razmerje odločno s posebnim zakonom o uradnikih in narodnih šolah. Res je sicer, da so v teh dveh zakonih vsebovane še vedno take določbe, ki močno spominjajo na dobo pred novo ustavo iz 1931., ker omejujejo zlasti osebo svobodo učiteljstva preko okvira svoboščin, ki jih nova ustava daje vsakemu državljanu. Dovolj bodi, če opozorimo v tej zvezi na naš disciplinski postopek in na omejevanje naše pravice, iskati si v vsakem primeru sodnega zadoščenja, kakor je to zajamčeno vsem drugim državljanom, da dokažemo upravičenost svoje zahteve, da se omili v teh dveh zakonih vse one neupravičene trdote, ki nas brez nujne potrebe postavljajo v inferiornejši položaj z drugimi državljanji kraljevine Jugoslavije.

Z ozirom na to, da so že zakoni, ki urejajo naše službeno razmerje, preozkosrčni, bi bilo želeli, da upoštevajo vse oblasti uredb, ki se nanašajo na izvrševanje zakonskih določb uradniškega in šolskega zakona, to dejstvo in se skušajo postaviti zaradi tega na širokogrudnejše stališče, da bi ustvarile na ta način med uradništvom zadovoljivo preprčanje o dobrohotnem gledanju od zgoraj na njihov splošen položaj.

Ta položaj ni rožnat. Ni dolgo tega, kar je naša organizacija s suhimi številkami dokazala, da je samo učiteljstvo dravske banovine obremenjeno z ogromnimi dolgi, ki segajo v težke milijone. Redukcije naših prejemkov, porast cen vseh življenjskih potrebščin v dobi po redukciji, ki so se utemljevale prav z nizkimi cenami zadnjega časa, vedno bolj okrnjene možnosti postranskih dohodkov v zvezi z naraščanjem izdatkov za šolanje otrok, breme z vedno hujšim pritiskom na ramenih učiteljskega stanu.

Če prištejemo k temu še nebroj raznih oteževalnih okoliščin moralnega značaja, se nam približno posveti — in sicer v medlih barvah — slika duševnega stanja, ki spremlja učitelja kot mora na njegovi vsakdanji poti v šolsko učilnico.

Učilnica pa ni niti pisarna, niti rokodelska delavnica. Brez optimističnega sijaja v srcih in na obrazu — pravijo — ne prestopaj učitelj šolskega praga, kajti depimiran učitelj deprimira vse mlado občestvo, zbrano okrog njega v nestrpnem pričakovanju prijazne in bodre besede.

V takem stanju bide vreden učitelj najhujši boj proti samemu sebi, kajti sebe premagati, nad seboj vladati, je največja umetnost, je neizvršljiva, če ne more zastaviti tak samoborec zdravih in mirnih živcev v bojno areno.

Tedenskih šest dni dela v učilnici, med živimi bitji, ki sama iz težkih družinskih in dednih razmer neizmerno komplicirajo vzgojno delo, šest zaporednih tedenskih dni trdega boja proti popuščajočim živcem in lastni duševni depresiji, izčrpanje sodobnega učitelja do skrajnih mej njegove telesne in duševne prožnosti. Prenapet lok, ki grozi, da poči.

Kolika nujnost, da se učitelj sedmi dan, dan Gospodov, odpočije, razvedri in oddahne. Da menja ambient, da se zateče v samotno ali družbo po svoji individualni potrebi. Čim vesteje je vršil med tednom svojo nalogo, tem nujnejša postaja zanj ta nedeljska higiena.

Iz uradov in delavnic hite državljan na svobodno sonce, v naravne krasote, ki objemajo z materinsko ljubeznijo vse enako dobrohotno, ki nudijo brez izjeme vsem svojo zdravilno moč neposrednega stika z viri zdravja in življenja.

Ta oddih postaja v zadnjem času za učitelja problematičen. Oseba svoboda je po ustavi zajamčena vsem, prav vsem. Nihče ne potrebuje posebnega dovoljenja, da se kreta ob nedeljah v družbi, ki si jo izbere po svoji potrebi, da uživa oddih v vseh predelih svoje lepe domovine tako in tam, kjer ustreza njegovim zahtevam in potrebam.

Kdo je zainteresiran na tem, da bi učitelj ne smel biti ravnopraven državljan? Komu na korist bi se učitelj ne smel izpopolnjevati, in kdo pod milim nebom naj bi trpel škodo, če se učitelj v bojuji naravi telesno in duševno krepiča za svoje delo, ki je težje od pisarniškega, težje od delavniškega, če pa celo moderna kmetijska mladina, ki preživlja vse dni v zdravem naravnem okolju, hiti ob nedeljah v gozdove in na planine?

Ali potrebuje to slovenska deca, ki čaka ob ponedeljskih prijaznega obraza svojega učitelja in prijatelja?

Ali je v interesu slovenskih fantov in deklet, da jih učitelj, ki ž njimi preživlja naporno delo med tednom, ne sme spremljati

brez dovoljenja na njihovih izletih? Ali hoče celokupen slovenski narod postaviti en stan — in to ne najslabši — izven ustavnih svoboščin?

Kolikor vprašanj, toliko absurdnosti!

Naš glas

Za ustvaritev enotne in močne učiteljske fronte

Žal smo še danes s posebnim umetnim načrtom razdeljeni v kaste. Učiteljskišniki so zase. Brezposelni zase. Nastavljeni zase in upokojeni zopet zase. S posebnimi načrti raznih podtalnih sil se ustvarjajo med nami razni predsodki. Z vnašanjem in upoštevanjem raznih nestanovskih gesel se širi med nami nezaupanje, razdor. Vse to le zato, da se zmanjša vpliv in ugled učiteljstva ter moč naše stanovske organizacije. Nekateri navneži nasedajo temu, a večina ostaja trdna; zvesti sebi, sotovarišem in stanovski organizaciji.

Mi se s tem ne smemo zadovoljiti. Ibi moramo še naprej! Doseči moramo še večje zblizanje vseh pripadnikov učiteljskega poklica. Učiteljske nam ni vcepilo notranje potrebe po skupnem nastopu. Raztreseno življenje po oddaljenih samotnih vaseh, trgih in mestih nam tega tudi ni moglo nuditi. Pač pa nas današnja doba z vsemi svojimi razmerami sili k temu, da posvetimo posebno pozornost našemu čutu skupnosti in notranji potrebi po enotnem nastopu vsega učiteljskega stanu.

Ne oziraje se na to, če stojiš z diplomom v žepu — na cesti, ali če poučuješ v oddaljeni vaski ali najmodernejši mestni šoli — odnosno če komaj zahajaš v učiteljske, bi vsi morali imeti močno učiteljsko zavest skupnosti, tovarištva, vzajemnosti in sopomoči. Ne bi smeli poznati in ne delati razlik med nami! Ne bi smeli podžigati nasprotstev, nesoglasij in trenj med starejšimi in mlajšimi, zaposlenimi in brezposelnimi, abiturienti in učiteljskišniki. Že fantom in dekletom na učiteljsku bi morali vzbuditi resen interes za stanovske zadeve. Naše iskreno tovarištvo bi moralo tvoriti notranjo vez med nami ter omogočiti najmlajšim, da čim lažje vrastejo v naše učiteljsko občestvo. Le z izključnim poudarjanjem tega kar je skupno, bomo uspešno delo-

Naše službeno razmerje je dovolj fiksirano, kar gre preko tega, je škodljivo za stan, za naše delo in za ves narod, v katerem si skušamo s poštenim in nujno potrebnim delom zaslužiti svoj kosček kruha.

vali v smeri medsebojnega zblizovanja in končnega enotnega nastopa.

Kadar bo pri vseh 4100 nastavljenih učiteljih, pri vseh 790 brezposelnih abiturientih in pri vseh 250 učiteljskišnikih ista močna stanovska zavest in pripravljenost, štiti ugled učiteljstva in šole pred vsemi obrekovalci in škodljivci, takrat bomo postali ugledna in priznana notranja sila, katere mnenje bodo spoštovali tudi oblasti. Predpogoj pa je, da padejo prej vse umetne razlike med nami, vsa medsebojna nezaupanja in eventualne neiskrenosti.

Hočemo, da bomo vsi od učiteljskišnika, od brezposelnega abiturienta, od vsakega in mestnega učitelja, od poročene in neporočene učiteljice pa do šolskih upraviteljev, nadzorikov in do upokojenih tovarišev mislili in delali samo eno, samo to, da si s skupnim in složitnim nastopom zagotovimo eksistenco, da notranje dvignemo šolo in z njo ugled nas in našega naroda.

Ni danes vseeno kako misli, dela in čustvuje posameznik, še manj ni vseeno, kako mislijo in nastopajo posamezni stanovi, najmanj pa ni vseeno, kako si danes predstavljajo svoje pravice in dolžnosti učiteljski stan, ki je vzgojitelj bodočih narodovih generacij.

Tovariši, tovarišice! Ne vemo kaj nam prinese bližnja bodočnost! Bodo li to nova neupoštevanja, nova zapostavljanja, nove krivice, nova zatiranja in nove grozote brezposelnosti, nove redukcije plač in nova omejevanja osebne svobode ali nam prinese bodočnost toliko zaželene pravice, kruha, dela, upoštevanja, — priznanja.

Vse je negotovo, vse je v zraku, a ne gubimo zato dobre volje, ne vere v lepšo bodočnost. Pojdimo na delo. Utrdimo se v optimizmu. Pojačajmo naše medsebojne tovariške in prijateljske odnose. Poglobimo našo zavest in potrebo skupnosti in enotnega nastopa. Bodimo vsi kakor eden! Peš.

Pavle Segula

Iz življenja mariborskih učiteljskišnikov

Cenjeni tovariš urednik! Priznati moramo, da je jedrnat napoved nove rubrike »Naš glas« v 10. številki »Učit. tovariša« vzbudila med nami vsemi splošno pozornost. Od takrat s posebnim zanimanjem in pazljivostjo prečitamo vsako novo številko »Učit. tovariša«, predvsem omenjeno rubriko ter nato debatiramo o tamkaj naštetih problemih. To nam daje vsaj nekaj jasnosti in opore v sodobnem kaosu gospodarske in duhovne krize.

Kar se tiče šole in pouka smo prebleženi z zaprašenim in neživljenjsko knjižno mrdrostjo, tako da je nemogoče vse sproti od dneva do dneva prebaviti. Ljubše bi nam bilo manj teh mrtvih in praznih teorij, sistemov, podatkov in števil ter več življenja in sodobne, odkrite diskusije. Tako pa žal, na zastoj napisal tov. Viher »Tajinstvene rime«:

»Če bo študent še dolgo snov kot je polenta, — bomo imeli kmalu grob — neznanega študenta.«

Ker dve leti ni bilo prvih letnikov, vlada med višjimi in nižjimi letniki nenormalni prepad, ki onemogoča pravi kontakt in skupno druženje in družabno življenje. Imamo sicer svoje »Udruženje mariborskega učiteljskega naraščaja«, ki je odsek JUU. To »Udruženje« bi naj bila naša strokovna organizacija, zaščitnica in zagovornica naših skupnih dijaških interesov pred vsemi omejevalci naše osebnosti in dijaške svobode, ki nam je nujno potrebna radi našega notranjega razvoja, poglobljenja in napredka. Pri našem strokovnem »Udruženju«, kot tudi pri ostalih naših društvih (FS, Podmladek RK etc.) imamo samo navidezno samoupravo, zato je razumljivo, da med tovariši ni pravega interesa za skupno delo ter vse društveno udejstvovanje ali manj spi. Brez svobodnega udejstvovanja ni možnosti napredka, to pa je usodna in dalekosežna napaka, ker nam onemogoča resnično vzgojo in temeljito pripravo za naš vsestranski vzgojiteljski in učiteljski poklic. Pred nekaj leti so naša društva prirejala še akademije, koncerte, predavanja, ekskurzije in plese, vendar je bilo to vse brez globljih smotrov in jasne usmerjenosti.

Danes životarimo osamljeni, brez zveze z ostalim kulturnim in sodobnim svetom, brez realnih globljih stremljenj, dokler nam po položnem diplomskem izpitu ne posije »zlata svoboda«, a zato tem temnejša in obupnejša ekonomska nesamostojnost in odvisnost od miloščine brezobzirnih barantačev z mla-

dimi — prodanimi dušami. Zato ni čudno, da umirajo naši 21 letni nastavljeni tovariši, kajti že dolgo visi tudi nad marsikom izmed nas zavrtna sodba treh črk TBC.

Mi čutimo in z bolečinami doživljamo krivice, naše neupoštevanje, omejevanje naše svobode, vendar nekako tavamo ter se zgolj instinktivno, nesmotreno in nejasno borimo proti temu. Kjerkoli se hočemo prosto in svobodno udejstvovati, naletimo na največje ovire in zatiranja na vsak korak. Biti bi morali le nekako brezdušno, mrtvo in poslušno orodje nadrejenih. Vedno se najdejo tudi takšni, ki hočejo zlorabiti svoj vpliv ter s svetovnonazorskimi in političnimi gesli naščuvati del tovarišev zoper ostale tovariše. Tako cvete med nami denuncianstvo, a istočasno propada naša zavest skupnosti, vzajemnosti in tovarištva.

Zelo bi danes potrebovali nekoga, ki bi ne izkoriščal našega mladostnega idealizma z nepoštenimi nameni, ki bi nas hotel razumeti ter nam nuditi z nasveti svojo pomoč pri reševanju življenjskih, seksualnih, družabnih in stanovskih problemov, na katere trčimo ob vsaki priliki in zahtevajo od nas jasne rešitve in naše načelne odločitve.

Vsaj peti letnik bi moral biti oproščen morečih srednješolske discipline ter imeti pravico akademske svobode. Tako bi bil to naraven in zdrav prehod v svobodno življenjsko udejstvovanje. Tudi razmerje med profesorim zborom in nami, učiteljskimi kandidati, bi dobilo novo, zdravejšo in zaupljivejšo osnovo.

Zeleli bi več praktičnega študija sodobnega življenja, študija posameznih tipov naših vasi, gospodarskega življenja naših kmetov ter tozadevnih ekskurzij. Mnogo je med nami mestnih otrok, ki še nismo imeli prilike dalj časa poglobljeno spoznavati našo vas in njeno življenje. Ali bomo lahko dobri vzgojitelji naše mladine?

Sedaj sami v prostem času študiramo knjižico »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«, ki jo je izdala sekcija JUU v Ljubljani l. 1923. Tu se nam odpirajo novi vidiki in nove globlje dolžnosti našega poklicnega dela. Večina nas stremi za tem, da bi bili res dobri vzgojitelji in voditelji naroda ter dobri tovariši vsem.

Oglasili se bomo še večkrat. Zeleli bi, da bi tudi naši ljubljanski tovariši opisali svoje življenje in svoja stremljenja. Prav radi bi bili z njimi v stalnem kontaktu ter jim ob tej priliki pošiljali tovariške pozdrave.

Mariborski učiteljskišniki.

Segula

VSEBINA:

Ustavne svoboščine učiteljstva.

Naš glas. (Za ustvaritev enotne in močne učiteljske fronte. Iz življenja mariborskih učiteljskišnikov. Iz uredništva.)

Strokovni kmetijski tečaj.

Josip Ribič — petdesetletnik.

Ustanavljanje podpornega fonda se nadaljuje.

Naša vas.

LISTEK: Pisma mlademu tovarišu.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Iz uredništva

»Naš glas.«

—n Upokojeni šolski nadzornik izjavlja. Veseli me, da ste tudi mlajši pristopili k aktivnemu in pozitivnemu sodelovanju v stanovskih vrstah in v stanovskem glasilu. Na ta način boste ustvarili medsebojno zblizanje ter nas seznanili s svojimi težavami in stremljenji. Priznavam, da je vaš življenjski položaj izredno težak. Tudi to morem povedati, da mnogi brezvestneži vsako vašo kretnjo in korak zlobno napačno tolmačijo ter vas ostro obsojajo, ker pač ne poznajo vašega stremljenja in dobre volje. Ne ozirajte se na te! Vztrajajte v pozitivnem delu in sodelovanju s starejšimi tovariši. Mi, ki smo tudi bili nekoč mladi ter takrat mnogo bolj čutili razne nepravilnosti svoje dobe, mi vas, kljub 30 letni starostni razliki, dobro razumemo ter cenimo vašo stremljenja. Pripravljeni smo vam nuditi svojo moralno oporo in prijateljski nasvet.

—n Prejel sem več pohvalnih priznanj starejših in mlajših, pa tudi brezposelnih tovarišev in učiteljskišnikov. Vse to nam dokazuje, da smo pravilno prisluhnili hotenju članstva ter ustregli njihovim stremljenjem. Z naslovom rubrike se strinjajo skoraj vsi tovariši!

—n Tovarišica iz kranjskega sreza piše: Takoj po prejemu »Učit. tovariša« prečitam članke Vaše rubrike ter nato tudi ostalo. Prej sem pogledala vedno le zadnjo stran, kdaj bo zopet sresko učiteljsko zborovanje ter nato časopis odložila. Po člankih Vaše rubrike mi je postal ves list bližji. Dobila sem več smisla za stanovske zadeve.

—n Tovariš iz hribovske enorazrednice: Poleg preobloženosti s šolskim delom mi je v tej samoti in zapuščenosti postal letos »Učiteljski tovariš« — res pravi tovariš, ki mi z vsakotredenskim obiskom prinese novih idej in problemov. Članke v rubriki »Naš glas« prečitam večkrat ter poskušam prodrati v bistva nakazanih problemov ter tako, čim bolj razumevati piševe misli. Na ta način se poglobljam v notranjo medsebojno povezanost in vzročnost življenja ter se po rubriki in njenih člankih čutim povezanega z vsemi tovariši, četudi smo razkropljeni vsepovsod.

Na razna vprašanja:

—n Učiteljskišniku: Tudi Ti in ostali lahko sodelujete s članki o Vaših stanovskih in življenjskih problemih. To bo zelo dobro, ker bomo tako tudi mi dobili vpogled v Vaše težave in več razumevanja za Vas.

—n Nastavljenim tovarišicam: Ne podcenjujte svojih sposobnosti in ne zatirajte, da se ne čutite sposobne napisati kratek članek o Vašem življenju in hotenju. Poskusite! Začetek bo težaven, nato bo šlo vedno lažje.

—n Tovarišu iz Dravske doline: Članki so premedli. Zeliš ostrejših, odločnejših, tudi bolj konkretno-reálnih besed. Prav! Prosim Te, napiši, pokaži z lastnim primerom. Vsi Tvoji prispevki bodo objavljeni, če le ne bo ovir izven uredništva.

—n Radi jasnosti. V rubriki »Naš glas« so objavljeni le oni članki, ki imajo nad naslovom članka še naziv rubrike. Torej, če hočeš, da izide Tvoj članek v tej naši rubriki, pripiši naslovu: »Naš glas«. Peš.

Strokovni kmetijski tečaj

Kraljevska banska uprava je priredila letos strokovni kmetijski tečaj na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru za voditelje in učitelje kmetjsko nadaljevalnih šol. Poleg teh so bili sprejeti tudi učitelji, ki so imeli najmanj 5 let službe in so se zanimali za napredek vasi.

Tečaj je bil razdeljen na tri dele. Pomladanski je trajal od 20. IV. do 16. V. 1936., poletni od 15. VI. do 20. VI. in jesenski od 5. X. do 22. X. Tečaj je bil med šolskim letom, ker v poletnih mesecih ne morejo prisostvovati učitelji nobenemu praktičnemu delu, ker razen košnje in žetve nobenega ni. Zato se je kraljevska banska uprava odločila, da priredi tečaj v onem času, ko lahko tečajniki teoretična predavanja izpopolnijo s praktičnim delom in demonstracijami.

Tudi Vaš novi plašč od PAULINA

po znano solidnih cenah p. n. učiteljicam zopet na obročno odplačilo
Damska konfekcija PAULIN — Ljubljana, Kongresni trg 5

Glavni predmeti si bili: sadjarstvo z uporabo sadja, živinoreja s čebelarstvom, poljedelstvo s travništvom; stranski pa: vinarstvo s kletarstvom in gozdarstvo. Sadjarstvo je predaval sadjarski strokovnjak g. Priol, ravnatelj vinarske šole. Živinoreja je poučeval g. ing. Eizelt. O poljedelstvu s travništvom je predaval g. ing. Šiftar.

Vsi tečajniki so prisostvovali teoretičnim predavanjem, ki so trajala od 8. do 12. ure in demonstracijam od 2. do 5. ure. Demonstracije so izpopolnjevale teoretična predavanja. Žal niso vedno dosegle svojega namena, ker se jim ni prisojalo tista važnost, ki jo imajo. Vsi tečajniki so morali predložiti domačo nalogo iz panoge, ki se je predavala. Naloga je morala obsegati najmanj 20 strani 8° in so jo pregledali predavatelji. 22. X. so se vršili ustni izpiti iz sadjarstva, poljedelstva in živinoreje. Izpitni komisiji je predsedoval g. ing. Podgornik, načelnik kmetijskega oddelka, člani pa so bili gg. svetnik Krošl, ing. Eizelt in ing. Šiftar. Izpit je napravilo 11 učiteljev z odličnim, 14 s prav dobrim in 2 z dobrim uspehom.

Tečaj je pridobil z izobrazbo učiteljev kmetjsko nadaljevalnih šol. Večini učiteljstva so »kmetijski« predmeti malo poznani.

ni, posebno onemu učiteljstvu, ki se je rekrutiralo iz mesta. Na učiteljsku pa kmetijstvo nima baš zavidljivega mesta. In vendar bi moralo biti »kmetijstvo« ali boljše vaško življenje izhodišče in središče pouka — tudi na učiteljsku. Za učiteljske bi morala postati kritična »za življenje« resnica. »Vas« bi morala biti središče in smoter vseh predmetov. Dokler se ne bodo reorganizirala učiteljska, se bo moralo učiteljstvo izobraževati v tečajih. Ta tečaj je imel to prednost pred drugimi, da se je vršil v času, ko se lahko teoretično predavanje nadaljuje s praktičnim delom (n. pr. sajenje sadnega drevja teoretično, popolne sajenje v sadonosniku!). Ni dvoma, da je moralo te učitelje nadomestovati drugo učiteljstvo, izven dvoma pa je, da bo korist neprimerno večja. Koliko dobrega in koristnega lahko stori učitelj s svojim delom, ki je v organski zvezi in povezanosti s kmetijskim delom.

Naše kmetjsko nadaljevalno šolstvo napreduje vsako leto bolj in kmetjska mladina se ga oklepa. Če bo res kmetjska, bo veliko storila za napredek slovenske vasi. Naj bo izrečena zahvala kr. banski upravi in posebno neumornemu delavcu in vodniku kmet. nad. šol g. svetniku Jožetu Krošlu!

— I —

Ustanavljanje podpornega fonda se nadaljuje

Sklene se ustanovitev podpornega fonda, v katerega plačuje vsak član 2 din mesečno. (Sresko društvo Logatec)

V podporni fond prispeva mesečno vsak član 3 din.

(Sresko društvo Šmarje pri Jelšah)

Sklenjeno je bilo, da prispeva vsak član 3 din mesečno v podporni fond.

(Sresko društvo Gornji grad)

Sklenilo se je, da se mesečno 4 din od vsakega člana nakazuje v podporni fond.

(Sresko društvo Slovenjgradec)

Sprejet je bil predlog, da vplačuje članstvo poleg članarine še po 1 din v sekcijski podporni fond. Temu fondu se poklanja še posebej znesek 200 din namesto venca na grob mrtve tovarišice.

(Sresko društvo Celje)

Z ozirom na ustanovitev podpornega sklada se članarina zviša za 2 din, od katerih odpade 1 din sekcijškemu, 1 din pa društvemu skladu.

(Sresko društvo Kamnik)

Osnujemo podporni sklad. Vsak član plača mesečno po 3 din; 1 din od tega bomo prispevali sekciji, 2 din ostaneta za domačo delokrog.

(Sresko društvo Litija)

Naša vas

V Beogradu izhaja od letošnjega marca mesečnik »Život sela«. (Administracija in uredništvo, Dedinje, Ulica Mih. Avramovića. — Letna naročnina 16 dinarjev.) List je namenjen sociološkemu proučevanju vasi. Vsem zainteresiranim iz učiteljskih vrst toplo priporočamo, da si ta list naroče.

Iz programatičnega uvodnika 1. številke povzemamo za danes sledeče misli:

Težkoče, ki so nastale v življenju na vasi, se kažejo v vsej naši družbi. »Život sela« hoče pokazati celotno življenje vasi, proučiti vas v vseh njenih področjih, vse družbene pojave na vasi.

Svoja opazovanja hoče vršiti v okviru celote, kajti v družbi ne obstaja niti en pojav, ki bi nastal izven nje, ki bi ne bil v zvezi medsebojnega vplivanja in medsebojne zavisnosti.

Druga dolžnost proučevalca vasi je, da družbenih pojavov ne gleda v preseku, marveč v njihovih razvojnih zgodovinskih linijah, stremeč posebno za tem, da predloži pred vsem ono razvojno silo, ki jih menja, odklanja ali oddalja od splošnega razvoja.

Če tako stalno vezemo posebno s splošnim, del s celoto, si bomo ustvarili temeljno osnovo za jasno in določno sodbo o vasi ter o smernicah, ki obstajajo v njenem razvoju.

V nasprotju z onimi, ki gledajo na vas, kakor na nekaj popolnoma zase obstoječega, z nekimi posebnimi lastnostmi, ki jo postavlja v nasprotje vsemu ostalemu svetu, pred vsem v nasprotje mestu, ocenjujemo mi vas drugače. Za nas je vas družbena tvorba, ki je nastala v času in sicer zgodovinska v teku časa menjajoča se tvorba. S tem hočemo reči, da se v zgodovini družbe menja tudi vas, kakor vse ostale družbene formacije, in sicer tako v svoji vsebini kakor v svoji obliki. Ene in iste sile, ki vplivajo tudi na razvoj vasi.

V zgodovinskem razvoju se menja vas sama kakor tudi vsi odnosi v njej. Izpremembe se ne nanašajo le na organizacijo in

ureditev vasi, na njeno materialno kulturo, marveč tudi na celokupno kulturo.

Jasno je, da se te izpremembe na vasi ne vrše tako hitro kakor v mestu. Zaradi tega je tudi moč ostankov preteklosti, običajev in navad na vasi mnogo jačja in dosledno temu vaški razvoj počasnejši in lažji.

Prvi revolucionarni preobrat v vasi je izzval trg. Tehnika je to še ojačila. Prodiranje kapitalizma je povleklo vas v njeno totaliteto v razvoj družbe. Po vsej svoji ekonomiji, po politični upravi, po svoji organizaciji, skratka po vsem svojem družbenem življenju, je vas danes zelo aktiven del družbe, njen organski del. A poslednje tehniške izpremembe v kmetijskem gospodarstvu so v temelju menjale celokupno vas.

Naloga tega časopisa je torej, da proučuje življenje vasi, ugotavlja vse izpremembe, ki se v njem vrše ter da spoznava ono razvojno silo, ki se kaže v teh izpremembah.

Naloga, zelo važna, a tudi zelo težavna, toliko zaradi svoje obsežnosti kolikor zaradi težkoč v zbiranju predhodnega materiala, neobhodno potrebnega za načrtno in popolno proučevanje vasi. Za rešitev te naloge je potrebno veliko število pristašev, mnogo sodelavcev. Danes postaja vse delo zajednice, skupine, kolektiva. Potreben je načrten in resen napor večjega števila ljudi, če se hoče dandanes resno proučiti kako družbeno vprašanje. Ta časopis naj pomaga ustvariti na vseh in izven njih ekspeditiven aparat, ki naj po posebnih navodilih pametno in resno proučuje vas in življenje v njej.

Računamo torej s sodelovanjem vseh, z vasi in izven nje, ki se pečajo ali hočejo pečati z vaškimi vprašanji.

Ali ni važno, spoznati svojo rojstno okolje? Ni ga boljšega vršenja svoje dolžnosti od prispevanja k spoznavanju prave resnice in posplošenja tega spoznanja. Dolžnost je to napraviti bodočnosti, ki naj bi bila lepša in trdnjša.

Splošne vesti

PODPORNI FOND.

Eden glavnih predpogojev za uspešno delovanje organizacije so zadostna sredstva, ki jih mora imeti organizacija na razpolago za uspešno vršitev svojih nalog v težkih trenutkih.

Prvič se je zgodilo v zgodovini naše organizacije, da je članstvo samo spontano uvidelo in se oprijelo gornje resnice ter je brez oklevanja samo pokrenilo akcijo snovanja podpornih fondov.

V zadnjem »Učiteljskem tovarišu« čitamo vest, ki je slovenskemu učiteljstvu v čast, ostalemu učiteljstvu v državi pa v vzgled, da so sreska društva v dravski banovini pričela snovati podporne fonde, s katerimi se bo dala sigurnost tovariškim borem, ki se za vse ostale izpostavljajo v borbi za naše pravice. Članstvo je še posebej naglasilo, da je to več kot važno in bo moralo v bodočem proračunu sprejeti še večjo postavko.

Ideja je padla na rodovitna tla in je pričela oživljati med samim članstvom. Podporni fond, ki je bil dolgo vrsto let samo želja pobornikov učiteljstva, ki so gledali v težko bodočnost, oživlja danes sama med članstvom in učiteljstvom.

Učiteljstvo vidi težke vsakodnevne napore na učiteljski stan, a vidi tudi, da je navezano samo na sebe v obrambi svoje časti, svojih pravic in svoje nezavisnosti. Na nikogar se ne more v tem pogledu zanašati. Osamosvojit se mora in dati svoji stanovski organizaciji sredstva, da bo lahko branila poedince in celoto.

Podporni fond naj pomaga učiteljstvu obvarovati čast, čist značaj, neomadeževanost, vestnost pri delu in skrajni idealizem, t. j. one vrline, ki so potrebne vzgojitelju mladine in naroda; podporni fond naj pomaga ublažiti rane učiteljstvu v najtežjih momentih, ko napoči pri njih poleg notranje moralne boli finančna stiska, ki preti notranji moralni odpornosti. Podporni fond pa mora pomagati odbiti vse atake, naperjene proti celokupnemu učiteljskemu stanu in podpreti akcije za načelne rešitve, ki bodo v korist celokupnemu učiteljstvu in s tem tudi vsakemu poedincu.

Nihče ne more reči, da ga ne bo potreboval in nihče ne ve, kdaj se bo moral poslužiti podpornega fonda. In to daje ono silo, da ga učiteljstvo samo snuje!

— Opozicija JUU kleveta učiteljstvo. Opozicionarci se poslužujejo najnečestnejših sredstev, da bi zanesli zopet razdor v učiteljske vrste. Pod naslovom: »Predlog nekega učitelja, kako bi se najprej in najsigurneje sanirale razmere med učiteljstvom« — naslovljen na g. ministra prosvete, pišejo: »Pravijo, da imamo nekaj tisoč usposobljenih in brezposelnih učiteljev. Hvala dragemu Bogu, da imamo tako lepo izbiro, ker imamo veliko potrebo in povpraševanje, ako bi se pričelo čiščenje in izvajanje selekcije med učiteljstvom. Niti učiteljski stan, niti državna služba niso neke ubožnice in zavetišča za nesposobne, lene in pokvarjene...« — Dobesedno tako piše opozicija proti sedanjemu upravi JUU. Na kako čiščenje in selekcijo oni pozivajo, to je jasno in tega ni treba šele razlagati. Ali si morete misliti večje pavšalno obrekovanje učiteljstva? In ti ljudje se upajo nastopiti proti stališču novosadske glavne skupščine JUU, ki se bori za čiste in prave interese vsega učiteljstva, za katere interese doprinašajo značajni učitelji vse žrtve!

»Pomanjkanje poštenosti in vrlin se maščuje tudi poedincu, ga upropašča in ponižuje.«

Kralj Peter I., učiteljem 6. avg. 1903.

— Zagrebški učitelji obsojajo pisanje »Narodne prosvete«, glasila JUU. Opozicionarci proti sedanjemu upravi JUU pišejo: »Upravitelji narodnih šol v Zagrebu — mesto so na uradni konferenci (op. sklicani od treh nadzornikov), 7. okt. 1936., zavedajoč se svoje odgovornosti in dolžnosti, a v zaščito interesov vsega učiteljstva, najostreje obsodijo nepristojno pisanje »Narodne Prosvete«, glavnega organa JUU v poslednjem času, s katerim se ruši potrebna avtoriteta v vrhovih države.« Slede podpisani 27 upraviteljev narodnih šol mesta Zagreba. Upravitelji so na

Josip Ribičič — petdesetletnik

On ni sanjač in ni fantazist, v njem zamaščen Oblomova, on je praktičen duh, agilen, hiter, posebej na iniciativu. V Trstu je organiziral s Kumarjem Učiteljski pevski zbor, ki je dosegel izredno umetniško višino in je ponesel slovensko pesem v Benetke in Bologno, v središče glasbene Italije. V učiteljski organizaciji je bil vselej vodilna sila, tako pri Učiteljski zvezi v Trstu, kot kasneje pri JUU v Ljubljani. V Trstu je pomagal organizirati učiteljske tečaje, bil je urednik pri »Učiteljskem listu«, pri »Novem rodu« v Trstu in je še vedno urednik »Našega roda« ter ostalih publikacij Mladinske matice.

On ni le poživil našega povojnega mladinskega slovstva, znal je tudi organizirati razprodajo tako, da so publikacije dosegle naklado, za katero so nam lahko zavidni še celo drugi, veliki narodi.

In pri vsem tem delu mu je ostalo še časa za lastno literarno delo. Za odrasle je pisal duhovite aktualne satire, za mladino igre in prozo. Vsega skupaj nam je podaril 15 knjig, med njimi dela, ki ostanejo.

Naj sodijo kritiki o njegovih posameznih delih tako ali tako, gotovo je, da je Ribičič v naši povojni mladinski literaturi osrednja osebnost, mimo katere naša literarna zgodovina ne more iti.

Če pogledamo vso dosedanje Ribičičevo pot in delo, spoznamo, da je človek ravne linije. In če je njegov jezik včasih res malo strupen, je pa njegovo srce vselej dobro. Pomagal je marsikomu, škodoval nikomur. Če ima katerega osebnega sovražnika, ga more imeti le med občutljivimi in šibkimi naturami, med močnimi ne.

Za vse svoje ogromno delo Ribičič ob svoji petdesetletnici ni prejel odklovanj. Bil je premeščen. Z nasmehom je šel preko tega. Tak je pač in kolikor ga poznamo, se tudi ne misli »poboljšati«. In prav je tako! Tak naj tudi ostane vnaprej — prešerno mladosten. Petdesetletnica zanj ni čas za zapeček, mali mejnik je le ob njegovi dolgi poti življenja. Kar vidimo ga, kako gre zopet s privihanimi rokavi na delo.

Plašči, površniki

v priznani elegantni izdelavi in veliki izbiri

LUKIČ
Ljubljana, Stritarjeva ulica

Pisma mlademu tovarišu

(Nadaljevanje in konec.)

Spomniš se morda, da se je pred nekaj leti o tem tako intimnem vprašanju vzbudila pri nas celo v časopisju neke vrste propaganda. Neki gospod je s nam hoteli naravnati predpisati, kaj bi si smel učitelj poiškal svojo življenjsko družico. Manjkal je samo še seznam obupanih kandidatkinj za zakonski stan in pa kaka naredba. Tem čudnim razmotiranjem se je krohotala vsa slovenska javnost, ki je to sploh brala. Škoda, da ni izvedel za to tudi »Ošišani jež«. — Rečeno je bilo nekako takole! Večina učiteljev živi na kmetih, zato naj si tudi tam izbira svoje družice za življenje. — Z enako pravico bi lahko rekli mi učitelji: Advokati žive največ od ljudske trmoglavosti, torej naj tudi tam rešujejo svoje srčne zadeve. — Kam vodijo taka nepremišljena izvajanja, je jasno dovolj.

Prepovedati bi si pa morali za vselej, da bi javnost brila na ta način norec na naš račun. Zadeva je toliko resna, da se ne more obravnavati tako na splošno. Zato ti ne vem svetoovati o tem ničesar, čeravno si se dotaknil v svojih pismih tudi tega vprašanja. Po svojih opazovanjih bi ti lahko razodel samo svoje zasebno mnenje, oproti kolikor toliko na resnično življenje.

Francé.